

מא. יום טוב שני של גלויות במדינת ישראל

האם להקמת מדינת ישראל יש משמעויות הלכתיות? נראה שתשובה לשאלה זו תלויה בנקודת המבט שלנו על המדינה. על איזה השלכות הלכתיות אנו מדברים? ניתן לדון על השלכות במובן הצר, כדוגמת היחס למדינה והאם אומרים הלל בברכה ביום העצמאות. במקביל לכך, ייתכנו משמעויות רחבות יותר, כך שהקמת המדינה תהווה שיקול הלכתי בנושאים שאינם נוגעים ישירות ליחסינו ליום העצמאות. בפרק זה נבחן שאלה זו לאור יחס הפוסקים בימי קום המדינה לשאלת יום טוב שני של גלויות בישובים המרוחקים שנמצאים בתחומי מדינת ישראל.

לאחר קום המדינה עלתה שאלה כיצד יש לנהוג ביום טוב שני בישובים שונים, בעיקר בתחומי הנגב עד אילת ובצפון הארץ באזור רמת הגולן. נזכיר כי במקומות בהם השליחים היו מגיעים אליהם בימי הבית השני אז חוגגים יום טוב במשך יום אחד, ובמקומות אליהם לא הגיעו שליחים חוגגים יום טוב במשך יומיים. באזורים אלו לא היו יישובים יהודיים בימי בית שני, והשאלה שעלתה היא האם עליהם לשמור יומיים או שמא דינם כשאר יישובי ארץ ישראל. האם העובדה שיישובים אלו נמצאים בתחומה של מדינת ישראל מהווה שיקול הלכתי בנושא זה?

היכן נחשב ארץ ישראל לעניין יום טוב שני

הכלל שמופיע בגמרא הוא שכל מקום שלא הגיעו אליו שלוחים תוך עשרה ימים, נוהגים בו יום טוב שני של גלויות. הרמב"ם קובע להלכה שדין יום טוב שני אינו תלוי בארץ ישראל, אלא במקום שהגיעו אליו שלוחים, כפי שמסכם בפרק ג' (יא-יב) ובפרק ה' בהלכות קידוש החודש:

נמצא עיקר דבר זה על דרך זו כך הוא, כל מקום שיש בינו ובין ירושלם מהלך יתר על עשרה ימים גמורים עושין שני ימים לעולם כמנהגם מקודם, שאין שלוחי כל תשרי ותשרי מגיעין אלא למקום שבינו ובין ירושלם מהלך עשרה ימים או פחות, וכל מקום שבינו ובין ירושלם מהלך עשרה ימים בשוה או פחות שאפשר שהיו שלוחין מגיעין אליו, רואים אם אותו המקום מארץ ישראל שהיו בה ישראל בשעת הראייה בכבוש שני כגון אושא ושפרעם ולוד ויבנה ונוב וטבריה וכיוצא בהן עושין יום אחד בלבד, ואם אותו המקום מסוריא כגון צור ודמשק ואשקלון וכיוצא בהן, או מחוצה לארץ כגון מצרים ועמון ומואב וכיוצא בהן, עושין כמנהג אבותיהן שבידיהן אם יום אחד יום אחד ואם שני ימים שני ימים.

1. לדוגמה, האם יש הבדל ביחס ההלכתי בין אילת ובין עקבה?

מקום שבינו ובין ירושלים עשרה ימים או פחות מעשרה והוא סוריא או חוצה לארץ ואין להם מנהג, או שהיא עיר שנתחדשה במדבר ארץ ישראל, או מקום ששכנו בו ישראל עתה, עושין שני ימים כמנהג רוב העולם, וכל יום טוב שני מדברי סופרים ואפילו יום טוב שני של ראש השנה שהכל עושין אותו בזמן הזה. (יא-יב)

בעיר חדשה שנוסדה במדבר ארץ ישראל, ולא היה בה יישוב לפני כן, יש לשמור יומיים כדין יום טוב שני. ההבנה המקובלת בשיטת הרמב"ם היא שהלכה זו חלה גם על יישובי הנגב והערבה שנבנו בימינו².

הרמב"ם נשאל בעניין זה גם מאנשי צור והוא קובע שכל מקום שאנו לא יודעים בוודאות שנהגו בו יום אחד אנו עושים בו יומיים, גם אם הוא נמצא בתחומי ארץ ישראל:

השאלה השביעית שאלה בדבר תפלת אנשי צור ביום טוב שני של גלויות והקידוש והזמן שהם אומרים בו, האם הם עוברים משום ברכה שאינה צריכה אם לאו, הואיל ונראה מהבבלי והירושלמי שצור היתה מיושבה בבני ישראל, וכיצד נסתפק, אם השלוחין באו לשם אם לאו? התשובה - מה שהם עושים בזה נכון ואינם עוברים בשום פנים לא בתפלתם ולא בקידוש וזמן, לפי שכל מקום, שלא יתבאר לנו בו בביאור ללא ספק, שהיו שלוחין באין אליהם, חייבים לעשות שני ימים טובים. ומהיות ישראל בעיר מן הערים הקרובות לירושלים באותה העת לא יתחייב, שהיו השלוחים באין לשם, לפי שהיו אולי יחידים או היה שם חרום בדרכים, או היו הגוים מונעים השלוחים מלהכנס לאותם המקומות. ואין העיקר בזה הענין אלא המנהג לבד, לפי שכל מקום הקרוב לירושלים עד שיוכלו השלוחים להגיע לשם, אם היה מנהג אבותיהם תמיד מדור לדור לעשות יום אחד, יתמידו בזה, ואם היו שני ימים, יתמידו בזה ויתפללו ויברכו בשני הימים כבני הגלות כולם. וזה כולו יתבאר מהלכות קדוש החודש מחיבורנו הגדול. (סימן קכה)

הריטב"א בחידושו למסכת ראש השנה (יח, א ד"ה ועל אלול) מרחיב את הדיבור בנושא יום טוב שני בגולה ובארץ ישראל. לשיטת הריטב"א חז"ל תקנו בימיהם לפי רוב העיירות כך שרק בחוץ לארץ קיים חיוב של יומיים, אך בכל ארץ ישראל, גם אם לא הגיעו שלוחים וגם במקומות החדשים, עושים יום טוב יום אחד בלבד:

וכשתקנו לנו שנהר במנהג אבותינו ואבותינו היו להם מנהגות משונים שהרי מקומות מקומות יש, ויש שעושין שני ימים ויש שעושין יום אחד ויש לנו לילך אחר הרוב, ובחז"ל רובא היו עושים ב' הימים לעולם שלא היו מגיעין שם שלוחים ולפיכך אנו עושין כאן שני ימים, אבל ברוב ארץ ישראל היו עושין יום אחד ועושין היום ג"כ יום אחד...

2. הרבה מאזורים אלו לא היו ראויים ליישוב בשנים שעברו בעקבות תנאי המחיה והמחסור במים, ולכן מדובר על ערים שנתחדשו בימינו בתחומי ארץ ישראל.

מקובל כי קיימת מחלוקת בנושא בין הרמב"ם והריטב"א: לשיטת הרמב"ם יש לנהוג יומיים חג ולשיטת הריטב"א יום אחד. האם ניתן לפסוק כשיטת הריטב"א כנגד הרמב"ם?

הפולמוס בימי קום המדינה

לאחר קום המדינה, הרב יחיאל טיקוצ'ינסקי העלה את שאלת מעמד מקומות אלו לגבי יום טוב שני של גלויות. הרב טיקוצ'ינסקי עסק רבות בשאלות הקשורות ללוח העברי, כדוגמת זיהוי קו התאריך לפי ההלכה ובהוצאת לוח ארץ ישראל (הנקרא גם לוח טיקוצ'ינסקי). שאלה זו מובאת בהרחבה בספרו - 'ספר ארץ ישראל':

וכל כובד הבעיה הרגשנו בנגב הדרומי, הלא הוא מדבר יהודה הגדול, מן באר שבע עד אילת, זה הנגב אשר לפני שנים מספר נכבש על יד ישראל - לא ידענו מתחילה כיצד אפשר להקל לנהוג שם יום אחד...

והיות שאין לאדם כמוני לקבוע הוראה צבורית ארצישראלית דלא כהרמב"ם נשלחה שאלתי זו באמצעות הגאון מוהרי"א הרצוג שליט"א הרב הראשי לארץ ישראל, לשמונה עשר מרבני ארץ ישראל וגאוניה, ורובם השיבו הם כמתם להקל (יתרם לא השיבו כלל). מהם רק בנטית דעת, מהם בהחלט גמור, ושלושה גאונים הוסיפו נופך דברי טעם להיתר.

הרב טיקוצ'ינסקי החליט לשלוח את השאלה לרבני ארץ ישראל, ולהכריע בנושא לאור תשובתם. בדבריו עולה כי הוא נוטה לכך שצריך לנהוג במקומות אלו יומיים, אך הוא מוותר את ההכרעה לגדולי ארץ ישראל. בניסן שנת תש"ט הוא שלח את חוות דעתו, שיש לנהוג יומיים יום טוב בנגב הדרומי, וחיכה לתשובת חכמי ארץ ישראל. את דבריו הוא מסכם:

ומכיון שלא השיב אף אחד מרבני ארץ ישראל ומגאוניה בהתנגדות להלכה זו - ואלה שהשיבו הסכימו להקל - אפשר להחליט סוף סוף על הלכה זו למעשה בכל גבולי ארץ ישראל הקרובים והרחוקים לכל ישוב חדש שמתיחס ושיתיסד בעזה"י בתחומי ארץ ישראל וגם בעבר הירדן שנמסר על ידי משה רבנו ע"ה לישראל - לנהוג יו"ט אחד כמצות התורה.

הרבנים ענו למכתבו של הרב טיקוצ'ינסקי שצריך לשמור יום אחד, ובשורות הבאות נבחן את השיקולים שהנחו אותם בהוראה זו. בספרו הוא מביא בקצרה חלק מתשובות האחרונים ובשורות הבאות נתייחס לתשובות הרב עוזיאל והגרש"ז אוירבך לשאלת הרב טיקוצ'ינסקי.

תשובת הרב עוזיאל

הרב טיקוצ'ינסקי מזכיר בספרו את החלק העיקרי, לפי הבנתו, בתשובת הרב עוזיאל שנוגע לשיטת הגאונים ביום טוב שני. הרב עוזיאל שלח בתשובה חידוש שנמצא מספר שנים לפני כן, כהסבר הגאונים לטעם תקנת יום טוב שני של גלויות. לפי שיטת רס"ג גם בימי משה

רבינו קידשו את החודש לפי החשבון ולא לפי הראיה³, והסיבה שבתקופת חז"ל קידשו את החודש לפי הראיה היא כנגד הקראים:

כי רבינו סעדיה ז"ל אמר בפירושו: כי אין ספק מעיקרא, אלא הקב"ה צוה את משה עבדו והוא אמר לישראל כי בארץ יהיה להם יום אחד ובחוצה לארץ שני ימים, וכן היה מעולם, כל ישראל עושין בלא ספק על העיבור ועל החשבון. עד שיצאו המינים ובקשו חכמים להראות כי ראיית הירח והחשבון אחד הוא. והיו עושין כל אותם הדברים שעשה רבן גמליאל בטבלא ועשו השלוחים וכו'. ואחר כך חזרו לעמוד על עקרון כמו שאמר הקב"ה למשה שיהיו עושים בארץ יום אחד ובחוצה לארץ שני ימים. (אוצר הגאונים ביצה ד, ב)

לפי שיטת רס"ג, יום טוב שני גלויות אינו מחמת הספק אלא תקנה מימי משה. שיטה זו עוררה התנגדות רבה ורב האי התייחס כלפיו ש'קנה הוא לדחות את האפיקורס', אך גם הוא הסכים שיום טוב שני הוא תקנת נביאים קדומה.

[שיטת רב האי] כך ראינו כי זה שאמרתם שכתב רבינו סעדיה ז"ל קנה הוא שדחה את אפיקורוס... ולכל מקום שאין שלוחי בית דין מגיעין שני ימים טובים עושין של גלויות. ואע"פ שיודעים איך נקבעה שנה ויודעין ראש חדש ניסן... ושני ימים הללו ספקא דהדרי הוו מעיקרא, כי הדבר כמו שפירשנו לכם, כי מימות הנביאים הראשונים כך היו ישראל נהוגין. כל מי שהוא בא"י בבית הועד עושין ר"ה יום א', ובכל העולם כלו אפי' מקום שאינו רחוק מבית הועד אלא תחום שבת עושין ר"ה שני ימים... ולפיכך עושין את שאר המועדות יום א'. אבל מי שבח"ל מצוה עליהם לעשות שני ימים. כי חזקתן חזקת מי שאינו יודע באיזה יום קבעו ב"ד את החדש. וכיון שהוא אצלם ספק נגזר עליהם לעשות שני ימים... וכך היה יחזקאל, וכך היה דניאל עושה. היאך יאמרו כי יש בזו משום בל תוסיף... וכיון שכך נהגו ישראל על פי הנביאים נעשית מצוה על כל בני גלויות לעשות כן כמצוה האמורה מפי הגבורה. ושמא מימות יהושע בן נון כך הנהיג את כל היוצאים ומשתהים ח"ל לעשות.

לפי גישת הגאונים מדובר על תקנה מימי בית ראשון, ובימי שלמה היה יישוב יהודי באזורים אלו של הנגב. הרב עוזיאל כותב שניתן לסמוך על שיטת הגאונים שהיא קדומה ומבוססת, למרות שחכמי הדורות לא הכירו אותה, גם כנגד שיטת הרמב"ם. הרב טיקוצ'נסקי פקפק בתחילה באפשרות לסמוך על גישה שלא הייתה מוכרת בדורות קודמים, אך מוסיף לאחזקתו:

כל הדברים הנשגבים האלה מרבותינו ראשי המתבטות של סוריא ופומבדיתא, שכך היו מצווים ונוהגים מימות הנביאים שבארץ ישראל יום אחד ובחו"ל שני ימים - לא

3. בנושא זה ראו את מאמרי- 'קידוש החודש, ראייה או חשבון', עלון שבות 165.

רק שמסעדים את שיטת הריטב"א שלא"י לא היתה כלל התקנה ממנהג ב' יו"ט, ושאו דאי דיברו על א"י של עולי מצרים - אלא שהם פותחים לפנינו אופק חדש על כל הענין המדובר. (עמוד מ)

הרב טיקוצ'ינסקי ראה את החידוש המרכזי בתשובת הרב עוזיאל ביחסו לגישת הגאונים שנמצאה בגניזה בתקופתם. כאשר אנו מעיינים בתשובת הרב עוזיאל במלואה, כפי שמופיעה בשו"ת משפטי עוזיאל (חלק ח, מו-מט), עולה נקודה נוספת העומדת בבסיס שיטתו. הרב עוזיאל מדגיש בדבריו שהוא סומך על הפסיקה הקודמה של הראשון לציון יש"א ברכה, ושל הרב סלאנט שפסקו בדרך זו:

כאשר נוסדו מושבות ישראל בארצנו בשטחים רחוקים שבארץ והוא לנהוג בהם יום טוב ראשון לבד. ובזה פתחו לנו שערי אורה להורות כן גם לכבושים החדשים שבימינו, שרוח הקדש נצנצה בבית מדרשם למנוע חילוקי מנהגים בא"י, שלא יהיו אלה אשר הרחיקו לכת בחירוף נפש להקים ישובים בארץ ישראל נחשבים כבני חו"ל.

הרב עוזיאל מניח כנקודת מוצא שלא יתכן שנחשיב מבחינה הלכתית את גואלי הארץ כיושבי חו"ל. בפסיקה המוקדמת, של חכמי ארץ ישראל בסיום המאה התשע עשרה, הייתה השפעה של רוח הקודש כך שמסורת הפסיקה תהיה שבכל הישובים החדשים, הנמצאים לרוב באזורי ספר, יחגגו יום אחד בלבד. לאור עקרונות אלו מרחיב הרב עוזיאל את נקודת המוצא לדין ההלכתי:

ואני עני הנני אומר ששאלת יום שני של גלויות במדינת ישראל היום, היא שונה לגמרי לטובה ממה שהיתה עד יום תקומתה של מדינת ישראל, כי עד עתה היתה מצטמצמת השאלה בנקודה זו או אחרת ובמספר תושבים מסויים, אבל עתה השאלה היא רחבה מאד, כי לפי הסיכויים הנשקפים באופק הגאולה, ושנגלו בכל זהר בשנה האחרונה היא שנת הפלאות, עתיד נגב א"י להתישב בבנים ערים נוסף על אלה הקיימים היום, ושבהם יתאחזו אלפי רבבות ישראל, והם יהיו אזרחי המדינה ומגיניה, ופתרונה של שאלה יסודית זאת היום - היא הלכה לדורות.

לפיכך חובה עלינו להביט מרחוק לימים ושנים יבואו, שארץ הנגב כולה תהיה מיושבת במליונים של אוכלוסי ישראל...

הרב עוזיאל סובר שיש ללמוד מההיסטוריה היהודית, ומדמה מקרה זה לסיפור שניים וחצי השבטים שהתיישבו בעבר הירדן. יש חובה לשמור על אחדות העם ולא שחלילה יאמרו חלק לחלק אחר שאין הם יושבים בארץ ישראל, שהרי הם נוהגים הלכה שונה מאנשי הארץ. אסור לייצר גבול (הלכתי) בין תושבי המדינה, דבר הגורם לחיץ בין הציבור. שיקול זה מתעצם לאור הקמת מדינת ישראל, ולהבנת מציאות זו יש משמעות הלכתית מעשית. לאחר מכן הרב עוזיאל מעלה שיקול נוסף:

נוסף לכן, תקומתה של מדינת ישראל דורשת ומחייבת לתת תוקף חוקי ממשלתי לשבתות ומועדי ישראל, לזה אנו שואפים מאז והננו עמלים כיום, וחוששני מאד שיהיו מעוררים מכל צירי הכנסת מחוץ לצירי החזית הדתית, שלא להכניס יום טוב שני של גלויות בחוקת ימי המועדים, ויהיה יום טוב זה משולל תוקף חוקי, ואין לך זלזול יום טוב שני גדול מזה. דברים אלה צריכים להביא בחשבון בדיונו בשאלה זו.

לפני שהרב עוזיאל נכנס לדיון ההלכתי הוא מעלה שלושה היבטים הקשורים לחידוש מדינת ישראל שלפי דעתו צריכים לעמוד ברקע הדיון של שאלה זו:

• העובדה שהאנשים הגרים ביישובים המרוחקים פועלים מתוך מניעים ציונים ושאיפה לגאולת הארץ.

• עלינו להישמר שלא לגרום פירוד בין תושבי ארץ ישראל, ותחושה כאילו חלק גרים בארץ ישראל וחלק לא. עקרון זה דומה לחשש של משה ויהושע כלפי שניים וחצי השבטים בעליית עולי מצרים.

• הקמת מדינת ישראל מצריכה התייחסות למערכת החוקים שתיקבע בה על ידי הכנסת, המכילה גם מפלגות שאינן דתיות.

הרב טיקוצ'ינסקי לא הזכיר שיקולים אלו, למרות שהרב עוזיאל שלח אותם אליו, ונראה שלשיטתו אין להם מקום בדיון ההלכתי.

תשובת הרב שלמה זלמן אוירבך

הרב הרצוג הפנה את השאלה שהגיעה אליו בנושא גם אל הגרש"ז אוירבך אשר השיב בתשובה אליו ואל הרב טיקוצ'ינסקי. בתחילת התשובה הגרש"ז כותב שהמנהג בנושא זה הוא כשיטת הריטב"א ובמקרים אלו שיש ספק יש לחזור ולדון כדין תורה. בדבריו הוא מעלה את יסודות תקנת יום טוב שני ותוקפה, ומסיק שיש לשמור יום אחד כפי המנהג. ברם, בנושא זה יש לשים לב שמצאנו את התשובה בשתי מהדורות של הוצאת שו"ת מנחת שלמה, וקיים פער משמעותי ביניהן.

ספר מנחת שלמה כרך שני יצא לאחר פטירתו של הגרש"ז בשתי מהדורות. במהדורה שיצאה על ידי מכון אוצרות שלמה (תשנ"ט) התשובה מופיעה בסימן מד וכוללת את עיקרי הדיון שהצגנו לעיל. לעומת זאת במהדורה שיצאה על ידי "בני הגאון המחבר זצ"ל" (תש"ס) התשובה מופיעה בסימן מו והיא כוללת יסוד הלכתי נוסף:

השתא דאתינן להכא אפשר גם לומר דבזמננו אנו שהשלטון הוא אחד, אפשר דבכהאי גוונא לא שייך לומר שבני "אילת" אינם נגררים אחר א"י כיון שעל כרחם יש להם להגרר בכל דבר אחר השלטון, ונמצא דמעיקרא כשגזרו על בני חו"ל דלא ליגררו אחר בני א"י היינו דוקא כשאין שלטון אחד שבא"י שולטת עליהם, מה שאין כן בזמן הזה אפשר דכולהו כבני א"י חשיבי מבלי להתחשב כלל אם יש לאותם המקומות דין א"י

גם ביחס למצוות התלויות בארץ, כיון דלא מסתבר כלל שבאותה מדינה ותחת אותו השלטון ימצא חלק מבני המדינה שאינם נגררים אחר חשבון אותה המדינה...

הגרש"ז כותב שהעובדה שמדינת ישראל הוקמה דורשת התייחסות הלכתית. לא יתכן שבאותה מדינה חלק מהאזרחים ישמרו יום טוב שני כאילו שהם לא תושבי ארץ ישראל, וחלק יחגגו יום אחד. הגרש"ז חוזר ומדגיש בהמשך מכתבו שיש לנהוג כשיטת הריטב"א, בייחוד במציאות שלפנינו:

וגם הנני חוזר שנית על הדברים שבמכתבי הקודם דבמקומות שהם תחת שלטון אחד של ישראל בארץ ישראל, ספק גדול הוא אם לדעת הריטב"א (ואולי גם להרמב"ם) יש לנהוג יו"ט שני גם במקומות שמעולם לא נכבשו על ידי ישראל ודינם לענין תרומות ומעשרות כח"ל לכל דבר.

היחס ההלכתי למקומות שהם תחת שלטון מרכזי של ישראל צריך להיות שונה, דבר המשפיע גם על פרשנות דברי הראשונים. בדברי הגרש"ז נראה שהדגש הוא לא רק על עניין השלטון המאוחד, אלא גם בכך שמדובר על שלטון של יהודים שהקימו את מדינת ישראל. כפי שראינו, חלק זה של התשובה המכיל שיקול הלכתי נוסף הושמט בחלק מהמהדורות וצונזר. גם במהדורה שבה הובא, השיקול צונזר והובא בלשון חלקית. הרב ד"ר אמיר משיח מביא בספרו 'הלכה בתמורות הזמן' (עמודים 162-166) את נוסח התשובה המקורי, כפי שהוא ראה בכתב יד ומשווה אותו לנוסח שיצא לאור. השינויים בנוסח שהוכנסו בתשובה שפורסמה נוגעים בדיוק בנושא זה. בנוסח שפורסם מופיע העקרון של שלטון אחד, אך הגרש"ז בתשובתו המקורית הדגיש את העובדה שמדובר על שלטון של יהודים בארץ ישראל. הקמת מדינת ישראל בשנת תש"ח היא בעלת משקל הלכתי והיא אינה דומה לשלטון ששרר במדינה לפני כן.

בכל מקום בו מופיע המינוח שלטון בתשובה הנדפסת, נכתב במקור: "שהשלטון והמלכות הם של ישראל". שינוי דבריו של הגרש"ז מופיע בחמישה מקומות לאורך התשובה. כך לדוגמה נדפס שעל בני אילת "להגרר בכל דבר אחר השלטון", אך בתשובה המקורית הופיע "להגרר בכל דבר אחר השלטון והמלכות של ישראל". הגרש"ז אוירבך ראה בהקמת מדינת ישראל את חידוש מלכות ישראל. הקמת המדינה היא בעלת משמעות הלכתית ויכולה לגרור שינוי הלכתי ביחס לתושבי המקומות המרוחקים. חידוש זה לא התקבל בצורה פשוטה על ידי תלמידיו, וגרר השמטה של חלקים משמעותיים בתשובתו על ידי חלק אחד, וצונזר המינוח הקשור למלכות ישראל על ידי חלק אחר.

אחרית דבר

השאלה האם יש דרך פסיקת הלכה ציונית דתית עומד בבסיס דיונים אקדמיים ותורניים⁴.

4. בעניין זה ראו גם בספרי 'מסיני ועד ימינו' פרקים 3.10, 3.11.

בפרק זה בחנו שאלה דומה בקרב רבני הדור הקודם שאינם השתייכו לעולם התורה הציוני דתי המוכר בימינו, בנושא שבמבט ראשון אינו קשור לדיון זה. הקמת מדינת ישראל היה אירוע היסטורי בתולדות העם היהודי, אך נתפס כאירוע שאינו דתי בקרב ציבור גדול השומר תורה ומצוות. ברם, אירוע משמעותי זה נותן את אותותיו גם בשאלות הלכתיות והינו בעל משמעות דתית.

המושג יום טוב שני נאמר יחד עם הסיומת 'של גלויות'. האם יכול להיות שמדינת ישראל תהיה גלות? בשאלה זו התלבטו תלמידי החכמים בימי קום המדינה. לכאורה, לפי ההלכה המקובלת כשיטת הרמב"ם, תושבים הגרים ביישובים המרוחקים בשטח ארץ ישראל צריכים לנהוג יומיים יום טוב. ברם, אנו מוצאים שיטה נוספת בדברי הריטב"א שממנה עולה שיש לנהוג יום אחד, אך האם ניתן להכריע כנגד שיטת הרמב"ם.

בדברי הרב עוזיאל והגרש"ז אורבך מצאנו דיון הלכתי המסביר מדוע יש לנהוג יום אחד. אך מעבר לשיקולים 'המסורתיים' המובאים בדבריהם מצאנו שיקול הנוגע להקמת מדינת ישראל. לפי גישתם, שאלה הלכתית זו שונה משמעותית לפני שנת תש"ח ולאחריה. העובדה שיש שלטון של יהודים למדינה היא בעלת השלכות הלכתיות. תפיסה זו לא הייתה פשוטה בימיהם וגם לא מקובלת על כלל הציבור בימינו. בעקבות כך רבנים וממשיכי דרכם השמיטו שיקולים אלו, ולא ראו בהם עקרון המשפיע על הפסיקה.

